

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Tekniska förvaltningen

Remissvar - Hållbar slamhantering (SOU 2020:3)

Kristianstads kommun välkomnar betänkandet ”Hållbar slamhantering (SOU 2020:3)” som nu har överlämnats till regeringen och anser sammantaget att Kristianstads kommun, dess medlemmar och samarbetspartners inom jordbruks- och livsmedelsbranscherna arbetar rätt med det långsiktiga och strukturerade uppströms- och kvalitetssäkringsarbetet som idag bedrivs inom kommunen genom Revaq certifieringen. Kristianstads kommun planerar att fortsätta sitt miljöarbete, till gagn för vattenkvaliteten, klimatet och samverkan mellan stad och land.

Sammanfattning

- **Kristianstads kommun förespråkar betänkandets förbudsalternativ 2**, med ett grundläggande förbud mot all spridning av avloppsslam dock med undantag för spridning av kvalitetssäkrat slam på produktiv jordbruksmark och med krav på återvinning av fosfor genom spridning på produktiv jordbruksmark.
- **Kristianstads kommun avvisar betänkandets förbudsalternativ 1**, med totalt förbud mot spridning av avloppsslam med krav på fosforåtervinning som materialåtervinning
- **Kristianstads kommun förespråkar en fortsatt användning av avloppsslam för jordtillverkning**, som idag är den vanligaste typen av slam användning i Sverige med ca 65% av avloppsslamm som används till olika former av anläggningsjordar.

Remissvar och utvecklade synpunkter

Kristianstads kommun har valt att yttra sig särskilt om kapitel nio i utredningen vilket behandlar utformningen av förbud mot att sprida avloppsslam. Detta enligt regeringskansliets önskemål om att få synpunkter över det förslaget och särskilt om förbudsalternativ 1 innefattandes ett totalt förbud av spridning av avloppsslam med krav på fosforåtervinning som materialåtervinning.

Kristianstads kommun förespråkar betänkandets förbudsalternativ 2, med ett grundläggande förbud mot all spridning av avloppsslam dock med undantag för spridning av kvalitetssäkrat slam på produktiv jordbruksmark och med krav på återvinning av fosfor genom spridning på produktiv jordbruksmark.

- Kristianstads kommun anser att det är viktigt att poängtera att spridningen inom jordbruket är och skall vara kopplat till hanterings- och kvalitetsregler, vilka är i stort behov av revidering och uppdatering. Det reviderade framtida regelverket för spridning av slam bör fortlöpande ses över och förbättras för att fortsättningsvis säkerställa kvalitetskraven och öka säkerheten utifrån ett ständigt föränderligt kunskapsläge. I slamm finns viktiga växtnäringsämnen och mullämnen som behöver återcirkuleras till jordbrukets ekosystem och därigenom minska behovet av bland annat konstgödsel.

Slammet innehåller dock även ämnen och organismer som i för höga halter kan innebära problem för hälsa och miljö såsom smittämnen, kemiska ämnen och föreningar. Därmed är det nödvändigt att ett nytt omfattande kvalitetsregelverk inrättas. Betänkandet lyfter fram det frivilliga certifieringssystemet Revaq som enligt Kristianstads kommun har varit och fortfarande är av stort värde för att få ett kvalitetssäkrat slam och som bör utgöra en viktig grund för fortsatt utveckling av de kommande regelverken.

Vidare är ett nytt regelverk som säkerställer kvaliteten på slammet en nödvändig förutsättning för att spridning av slam på jordbruksmark framöver ska kunna tillämpas i större skala. I nuläget begränsar lantbruk- och livsmedelsbranschen själv spridning, trots att den är tillåten juridiskt, eftersom man befärrar negativ påverkan från skadliga ämnen i slammet. För att lagstiftningen ska få genomslag i form av ökad näringsåtervinning från slammet, krävs alltså ett regelverk som vinner branschernas förtroende så att recirkulationen genomförs i praktiken.

- Kristianstads kommun anser att förbudsalternativ 2 är att föredra då alternativet även tar hänsyn till andra viktiga förhållanden som kretsloppsprincipen för såväl fosfor, en rad andra växtnäringsämnen och det innehåll av kol som finns i slammet. Att kunna använda slam av god kvalitet är avgörande för kretsloppet. Av många skäl är det viktigt att samhället försöker använda så mycket resurser som möjligt på ett effektivt sätt, inte minst från klimatsynpunkt. Istället för att bidra till klimatutsläpp genom förbränning av slam behövs en utveckling av resursanvändningen. Förbudsalternativ 2 utgår likväl som förbudsalternativ 1 från försiktighetsprincipen (om än i mindre utsträckning och med den rimlighetsavvägning som krävs i miljöbalken) där eventuella hälsorisker och miljörisker på ett rimligt sätt anses kunna hanteras, till exempel genom återkommande kontroller grundade på skärpta kvalitetskrav på slammet och genom dess hygienisering vid spridning på produktiv jordbruksmark.
- Kristianstads kommun har en betydelsefull biogasproduktion och anser att biogasen är en viktig del av det lokala kretsloppet. Förbudsalternativ 2 ger den största möjligheten till en fortsatt positiv utveckling av biogasproduktionen i kommunen likväl som en positiv utveckling av biogasproduktionen i allmänhet.

Kristianstads kommun avvisar betänkandets förbudsalternativ 1, med totalt förbud mot spridning av avloppsslam med krav på fosforåtervinning som materialåtervinning. Det är kemikalierna som förstör kretsloppet som ska bekämpas, inte själva kretsloppet i sig. Återföring av mull, fosfor och andra näringsämnen från avloppsslam är en central fråga i en cirkulär ekonomi och för ett förbättrat samspel mellan stad och land. Kristianstads kommun anser därmed att ett totalförbud mot slamspridning av flera anledningar är en alltför ingripande åtgärd.

- För närvarande är det svårt att producera återvunnen fosfor eller andra näringsämnen från avloppsslam och dess övriga fraktioner som kan hävda sig marknadsmässigt gentemot den fossila fosfor och växtnäring som gödselindustrin producerar. Prisskillnaden beror mycket på att nya tekniker för utvinning och återföring av fosfor ur slammet behöver förbättras och förfinas samt att den aktuella fosformarknaden i stor sätt är global med produktion utanför Sverige men främst i Europa.

- Ett totalförbud enligt förbudsalternativ 1 skulle innebära en allmän förbränning av det svenska slammet där såväl förbränningsanläggningar som utvinningssystem för fosfor är kostnadskrävande och avancerade processanläggningar som förbrukar mycket energi och kemikalier med motsvarande miljöpåverkan. Ett större fosforsvinn skulle uppstå i alla förädlingssteg jämfört med om hela mängden slam skulle återföras till jordbruksmark. Vidare skulle restprodukter uppstå som också skulle behöva omhändertas.
- Ett totalförbud enligt förbudsalternativ 1 skulle även innebära en kraftig minskning av biogasproduktionen, vilket Kristianstads kommun anser vara negativt. Ett orötat slam har ett betydligt högre värmevärde och därmed skulle det vara enklare att direkt förbränna slammet utan någon biogasproduktion. Detta i direkt motsägelse till Kristianstads kommun egna satsning på biogasproduktion men även till betänkandet ”Mer biogas! För ett hållbart Sverige (SOU 2019:63)” som istället syftar till att främja en ökning av Sveriges biogasproduktion.

Kristianstads kommun förespråkar en fortsatt användning av avloppsslam för jordtillverkning, vilket betänkandets båda förbudsalternativ (1 och 2) förbjuder.

Enligt dessa förbudsalternativ skulle slammet inte längre kunna användas vid jordtillverkning, vilket idag räknas som den vanligaste slamanvändningen i Sverige med ca 65% av slammet som används till olika typer av anläggningsjordar. Detta skulle medföra en stor omställning för de avloppsreningsverk som ligger i områden där tillgången till åkermark är begränsad och som idag har jordtillverkning som enda alternativ för slammets avsättning. Kristianstads kommun anser att slammet fortsättningsvis bör kunna användas för jordtillverkning, dock förutsatt att en reglering som utgår från samma principer som vid direktspridning på åkermark upprättas. Dessutom bör regleringen även innefatta krav på att den färdigblandade anläggningsjorden skall innehålla mycket låga fosforhalter genom tidigare extraktion.

För Kommunstyrelsen

Peter Johansson
Ordförande